“Келісемін” :
Шағын орталық әдіскері:
Р.Ж.Карабаева:_____
“ 19 ” 09 2024 ж.

“Қаралды”:
Директордың ОІЖорынбасары:
Г.И.Елиясова_____
“ 19 ” 09 2024ж.

“Бекітемін”:
Мектеп директоры:
А.К.Уаисова_____
“ 19 ” 09. 2024ж

«Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

«Шалақын ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекетті мекемесінің

«Кәкімбек Салықов атындағы орта мектеп» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің

жанындағы “Айналайын” шағын орталығы

Ерекше білімді қажет ететін Арсен Айдарға арналған бейімделген білім беру бағдарламасы

Ересек топ

Тәрбиеші: Р.Ж.Карабаева
Ж.Е.Кусаинова

Түсінік хат

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде ерекше білім беруді қажет ететін балалардың дамуына жеке көзқарас пен қолдаудың маңызы зор. Соның ішінде психикалық дамуы тежелген (ЗПР,ОНР) және жалпы сөйлеудің дамымауы I-II деңгей бар балалармен жұмыс – жан-жақты және кешенді тәсілді талап ететін маңызды бағыттардың бірі. ЗПР,ОНР I-II деңгей диагнозы бар балалардың танымдық, сөйлеу, эмоциялық және моторлық дамуы жалпы құрдастарынан баяу жүреді, сондықтан олармен жүргізілетін педагогикалық және психологиялық жұмыс арнайы жоспарлауды қажет етеді.

Жеке даму жоспары – баланың жеке ерекшеліктерін, қызығушылықтарын, даму қарқынын және қажеттіліктерін ескере отырып құрылған, жүйелі әрі бағытталған жұмыс жоспары. Бұл жоспар арқылы баланың әлеуетін ашуға, білім алуға дайындығын арттыруға, және әлеуметтік ортаға бейімделуіне нақты қолдау көрсетіледі.

Осы құжатта ұсынылып отырған жеке даму жоспары 4-5 жастағы ЗПР,ОНР I-II деңгей диагнозы бар балаға арналған. Жоспар мектепке дейінгі ұйым жағдайында баланың дамуын тиімді ұйымдастыру мақсатында құрылған және оның негізгі даму бағыттарын: танымдық, сөйлеу, моторлық, әлеуметтік және эмоциялық салаларын қамтиды.

Мақсаты:

4-5 жастағы ЗПР, ОНР (психикалық дамуы тежелген және жалпы сөйлеудің дамымауы I-II деңгей) диагнозы бар баланың жеке даму ерекшеліктерін ескере отырып, оның танымдық, сөйлеу, моторлық және әлеуметтік дағдыларын кешенді түрде дамыту. Жеке даму жоспары баланың жас ерекшелігіне және даму деңгейіне сәйкес құрылып, мектепке дейінгі дайындықты қамтамасыз етуге бағытталған.

Міндеттері:

- Танымдық қабілеттерін (зейін, есте сақтау, ойлау, салыстыру, топтау) дамыту арқылы баланың қоршаған ортаны тануына жағдай жасау;
- Сөйлеу тілін жетілдіру: сөздік қорын молайту, байланыстырып сөйлеу дағдыларын қалыптастыру, фонематикалық естуді дамыту;
- Қолдың ұсақ моторикасын және жалпы дене қозғалысын дамыту арқылы жазуға және дербес әрекетке дайындау;
- Әлеуметтік ортада өзара әрекеттесу, ойын және қарым-қатынас барысында өзін-өзі бақылау және басқару қабілеттерін қалыптастыру;
- Эмоционалды тұрақтылықты нығайту, өз эмоциясын дұрыс білдіру мен реттеу дағдыларын дамыту;
- Мектепке дейінгі білім алуға қажетті базалық дағдыларды меңгерту.

Жүзеге асыру тәсілдері:

- Жеке даму жоспарына сай күнделікті жоспарланған мақсатты ойындар мен жаттығуларды ұйымдастыру;
- Психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету арқылы баланың әлеуетін ашу;
- Жан-жақты әдістемелік материалдар, дидактикалық ойындар, визуалды құралдарды қолдану;
- Баланың жетістіктерін жүйелі бақылау және диагностика негізінде даму деңгейін қадағалау;
- Ата-анамен тығыз байланыс орнатып, үйде де жұмыс жалғасуын қамтамасыз ету.

Қарым-қатынас және өзара әрекеттесу процесінде, оның ішінде сенсорлық және эмоционалдық ыңғайсыздықты жеңілдету арқылы баланың психикалық белсенділігін арттыру;

1. Қоршаған әлемді бірлесіп және біртіндеп игеру үшін эмоционалды өзара әрекеттесуді орнату: қарапайым әрекеттер мен жағдайлардан күрделіге дейін;
2. Қарым-қатынастың қол жетімді формалары мен құралдарын қалыптастыру (вербалды емес және сөйлеу);
3. Баланың отбасындағы ата-аналармен қарым-қатынасы мен қарым-қатынасының сапасын арттыру;
4. Әр түрлі іс-шаралар мен ойындарда ересектер мен балалармен қарым-қатынас пен өзара әрекеттесуді дамыту;
5. Өз сезімдерін түсінуге, басқа адамның эмоционалды жағдайын тануға үйрету;
6. Әртүрлі әлеуметтік жағдайларда ересектермен және балалармен (құрдастарымен) өзара әрекеттесу үшін әртүрлі коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру;

7. Танымдық іс-әрекеттің дамуы: қарым-қатынас және өзара әрекеттесу процесінде қабылдау, ерікті зейін, сөйлеу, ойлау;
8. Мақсатты және әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты дамыту, жағымсыз мінез-құлықты жеңу;
9. Әр түрлі өмірлік жағдайларда баланың әлеуметтік жұмыс істеу дағдыларын жетілдіру;
10. Білім беру процесіне қосу және мектепке дейінгі және мектеп білім беру ұйымдарының балалар ұжымының жағдайларына бейімделу үшін баланың мүмкіндіктерін дамыту.

Жеке оқу жоспары

Бағдарламаны іске асыру мерзімі — ПМПК қорытындысы шыққан күннен бастап оқу жылының соңына дейін (2025 ж.).

Формасы мен орындаушылар:

- Тәрбиеші-режимдік сәттерде (таңертеңгі кездесу, ойындар, түскі ас, ауысулар) түзету әдістерінің күнделікті интеграциясы).
- Ата-аналар-үй тапсырмасы бойынша нақты ұсыныстар мен нұсқаулар алады; талап бойынша және жоспар бойынша байланыс (тоқсанына кемінде 1 кеңес, оңтайлы-айына 1 рет).

Құжаттама: сабаққа қатысу журналы, жеке даму картасы, психолог сессияларының хаттамалары, ай сайынғы есептер, жыл нәтижелері бойынша қорытынды есеп.

Жеке бағдарламаның құрылымы:

• түсіндірме жазба

* бала туралы жалпы мәліметтер

* ПМПК педагогтары мен мамандарының қорытындысымен медициналық-психологиялық-педагогикалық сипаттама

• бағдарламаның мазмұны

* баланың даму болжамы және түзету-дамыту және білім беру қызметі барысында болжамды нәтижелер

* мамандардың, педагогтардың қорытындысы мен ұсынымдар

Бала туралы мәлімет:
Баланың аты- жөні: Арсен Айдар Асхатұлы
Туған жылы, айы, күні: 06.12.2019 жыл
“Айналайын” шағын орталығына 2022 жылдың 4 қыркүйегінен бастап келеді.
Отбасының әлеуметтік жағдайы: толық емес отбасы. Бала толық емес тбасында тәрбиеленеді, анасымен, нағашы атасы және нағашы апасы бірге тұрады. Отбасы баланың дамуы үшін қолайлы жағдайлар жасалған жеке үйде тұрады
Әкесі : Темирханов Асхат Арсенович
Анасы: Карабекова Нургуль Ерулановна

1. **Психологиялық-педагогикалық сипаттамасы**

✧ **Шағын орталыққа қатысу және тәрбиешілерге деген көзқарас**: 3 жастан бастап шағын орталыққа келеді; себепсіз босатулар болған жоқ.
✧ Заңды өкілдердің тәрбиешілермен қарым-қатынасы мейірімді, ынтымақтастыққа дайын.

2. **Байланыс және әлеуметтік өзара әрекеттесу:**

✧ Ол ересектермен және балалармен жақсы қарым -қатынаста, тез тіл табысады; еркін ойында топпен ойнағанды жақсы көреді
✧ Қарым-қатынас бастамасы онша жоқ; ересек адамның тікелей сұрауына жауап береді.
✧ Сөйлемейді (ауызша қарым-қатынас жетік қалыптаспаған).

3. **Өнімділік және танымдық белсенділік:**

✧ Өнімділік-орташа деңгейде: топта жұмыс істеуге тырысады; жеке сабақтарда жақсы қатысады, кейде пассивтік танытуы мүмкін.
✧ Танымдық қызығушылық орташа байқалады; нұсқауларға назар аударуға тырысады.

4. **Нұсқауларды қабылдау және мінез-құлық:**

✧ Айтылған нұсқаулықты қабылдайды; тапсырмаларды орындаудан бас тартпайды , орындауға тырысады (кейде пассивті,).

5. **Моторика және өзіне-өзі қызмет көрсету дағдылары:**

✧ Ұсақ моторика қалыптасу процесінде.
✧ Өзіне-өзі қызмет көрсетуге байланысты қозғалыс дағдылары толық қалыптасқан (киінеді, тамақтанады, дәретханаға өзі барады).

6. **Сенсорлық профиль:**

✧ Сенсорлық шамадан тыс жүктеме/сезімталдық байқалмады ..

7. **Эмоционалды күй:**

✧ Арасында эмоционалды сарқылу; тәртіп өзгерген кезде мазасыздық шабуылдары байқалады.

13.09.2024 жылғы ПМПК қорытындысы:психикалық дамуы тежелген және жалпы сөйлеудің дамымауы I-II деңгей

1. ПМПК ұсыныстары:

✓ Мектепке дейінгі білім беру ұйымы жағдайында жеке бағдарлама бойынша тәрбиелеу және оқыту.
✓ Арнайы психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу
✓ ПТК жағдайында логопед дефектолог мамандарына бару

2. шағын орталықтың ППҚҚ.

Анықталған кедергілерге сүйене отырып, МДҰ мұғалімдері психикалық дамудың ерекшеліктерін, сондай-ақ осы баланың жеке мүмкіндіктерін ескеретін бейімделген оқу бағдарламасын құрды.

Ересек топ тәрбиеленушісіне арналған педагог-психологтың 2024-2025 оқу жылына арналған жеке түзету-дамыту жоспары

Жұмыс көлемі мен форматы бойынша жалпы ұсыныс

◆ **Педагог-психолог:** жеке түзету жұмысы аптасына 1 рет (30-40 мин), бастапқы кезеңде - аптасына 1 рет (көрсетілімдер бойынша), тәрбиеші мен ата-аналарға үнемі кеңес беру (ай сайын).
◆ **Тәрбиеші:** күнделікті жаттығулар мен құрылымдық тапсырмаларды режим сәттеріне қосу (таңертең, ойындар, түскі ас, серуендеу).

◆ **Бірлескен консультациялар:** айына кемінде 1 рет — педагог-психологпен және тәрбиешімен пәнаралық кездесу.
Диагностикалық кезеңнің қорытындысы: (бейімделген бағдарламаға бекітілген)

Бағдарламаның мақсаты:

Психикалық және сөйлеу дамуы тежелген балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, олардың танымдық, сөйлеу, эмоциялық және әлеуметтік дағдыларын дамыту, қарым-қатынас жасау қабілетін қалыптастыру, оқу іс-әрекетіне бейімдеу.

Міндеттері:

1. Сөйлеу тілінің барлық компоненттерін (дыбыстық, сөздік, грамматикалық) дамыту.
2. Танымдық белсенділікті арттыру.
3. Ұсақ және ірі моториканы жетілдіру.
4. Қарым-қатынас пен әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру.
5. Эмоциялық тұрақтылық пен өз-өзіне сенімділікті арттыру.
6. Өз бетімен іс-әрекет жасауға үйрету.

Ерекше білімді қажет ететін Арсен Айдарға 2024-2025 оқу жылына арналған бейімделген білім беру бағдарламасы

Айы: Қыркүйек

р/с	Тақырыбы	Міндеттері
1	«Суреттерді бояйық»	суретті бояу арқылы достарын бейнелеуге үйрету, әнгімелеу арқылы сөйлеуге қалыптастыру және ұсақ қол моторикасын дамыту.
2	«Достарынды ата»	ойыны арқылы достарын сипаттауға, үш буынды сөздерді құрауға үйрету, әңгімелеу арқылы байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.
3	«Қане атайық»	ойыны арқылы жиһаз түрлерімен таныстыру,атауларын үйрету,сөздік қорға енгізу және импрессивті сөйлеуді дамыту.
4	«Ата және ажырат»	жиһаз түрлерімен таныстыру, жиһаз түрлерін ажырату, сипаттау кезінде үлкен, кіші сөздерін қолдану, бір-екі буындық сөздер құрау, сөздік қорға енгізу және сөйлеу тілін дамыту.

Айы: Қазан

1	«Мен ашулымын»	өз ашуларын бағындыра білуге баулу. Сезімін белсендіру және психоэмоционалдық күшті бәсеңдету, не нәрсенің шегін түсіну, ойлау, қабылдау вариативтілігін дамыту.
2	«Сиқырлы сөздер»	ойын арқылы балалардың бір – бірімен қарым –қатынасын жақсарту негізінде оларды достыққа,шындыққа үйрету.Көңіл- күйлерін реттеу.
3	«Ғажайып шарлар»	ойын арқылы балалардың қиялын дамыта отырып, психоэмоционалдық жағдайды жайландыру. Өзіне деген позитивтік көзқарасты қалыптастыру.
4	«Ашулы шарлар»	Психологиялық ойын жаттығуы арқылы агрессиядан шығу жолдарын үйрету.
5	«Бір сөзбен айт»	Заттарды танып бір сөзбен айтуға үйрету. Баланың сөздік қорын айналасындағы өзін қоршаған ортадан тыс заттар мен құбылыстардың атауларымен кеңейту, аталған заттардың қолданылу аясы туралы балалармен талқылау

Қараша айы

р/с	**Тақырыбы**	**Міндеттері**
1	**«Сиқырлы гүл»**	Баланың ойлау дербестігін (креативтілік), тұрақтылықты, назарды, есті, сөйлеуді орнықтыру мен ауыстыруды дамыту.
2	“Жасырынған сурет”	Ойын арқылы баланың елестете алу қабілетін және қиялын дамыту, көңіл-күйін көтеру.
3	«Даусынан таны»	Ойын арқыл баланың сезу, қабылдау қабілеттерін дамыту.
4	«Сиқырлы суреттер»	Баланың логикалық ойлау қабілетін арттыру,зейінін тұрақтандыруға жаттықтыру, Балаларды заттық әлеммен таныстыру және онымен әрекет жасау дағдыларын қалыптастыру. Жақын маңайдағы заттарды ажыратып, атай білуді жетілдіру
5	«Жоғалған ойыншықты тап»	ойын балалардың есте сақтау, зейін қойып, назар аударып, жинақтау қабілетін дамытуға арналған.

Айы: Желтоқсан

р/с	Тақырыбы	Міндеттері
1	«Орындық бар, бірақ отыра алмаймыз»	Ойын арқылы коммуникатив тік дағдыны, еркіндікті, байқағыштық ты дамыту.
2	«Әуе шары»	Баланың шығармашылығын, қиялын дамыту,төзімділікке,шыдамдылыққа тәрбиелеу.
3	“Ақшақарлар ұшады”	Заттар шамасы бойынша әртүрлі болатындығы жайлы түсінік беру. Ұзындығы, ені, және биіктігі бойынша екі затты салыстыру, екі затты үстіне және қасына қою тәсілдерін қолданып, жуандығы бойынша заттарды салыстыру, салыстыру нәтижелерін ұзынқысқа, енді-енсіз, биік-аласа, жуан- жіңішке сын есімдермен белгілеу. Бірнеше затты өсу және кему ретімен
4	«Қане қайталайық»	ойын арқылы балалар дыбыстарды қайталауға, дыбыстардан буын құрауға үйрету, дыбыстардың айырмашылығын, айтылу ерекшеліктерін түсіндіру, артикуляциялық аппарат мүшелерін қалыптастыру.
5	«Бұл кім?»	сюжетті суреттер арқылы мамандық иелерінің ерекшеліктерін сипаттауға, үш буынды сөздерді құрауға, жай сөйлемде қолдануға үйрету, әңгімелеу арқылы байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.

Айы: Қаңтар

р/с	Тақырыбы	Міндеттері
1	«Ойлан, тап»	Есте сақтау мен зейінін дамыту.
2	«Жамауын тап»	Баланы суреттің жетпей тұрған бөлігін тауып, үстіне орналастыруды үйрету.
3	“Тәулік бөліктері”	Қоршаған ортада және табиғатта қарапайым тәртіп ережелерін сақтау, қарапайым экологиялық білімдерін қалыптастыру және жануарлар мен өсімдіктерге күтім жасауға (өсімдіктерді қорғау, қыстап қалған құстарға жем беру) баулу
4	«Пазылдар»	Мақсаты: зейін, ойлау және визуалды есте сақтау қабілеттерін дамыту..

Айы: Ақпан

р/с	Тақырыбы	Міндеттері
1	Сабын көбіктері	ертегілер мен қоршаған өмір тақырыптарына мазмұндық композициялар құру;
2	«Құс мамығын үрле»	Әуеннің көңілді сипатын қабылдауға үйрету, музыканың кіріспесін ажырату, кіріспеден кейін қимылдарды бастау, музыканың сипатына сәйкес қимылдарды ауыстыру, би қимылдарының, билердің атауларын есте сақта
3	«Шар жарылды»	Сөйлемдегі сөздерді байланыстыруға, көмекші сөздерді дұрыс қолдануға үйрету, зат есімдерді жекеше және көпше түрде, сан есімдерді ретімен атауға, оларды зат есімдермен септіктерде, жекеше және көпше түрде, зат есімдерді сын есімдермен байланыстыруға, етістіктерді бұйрық райымен қолдана білуге үйрету (отыр, жүр, жүгір).
4	«Жаңылтпаштар»	Балаларды тақпақтар мен өлеңдерді жаңылтпаштарды түсініп, есте сақтауға, таныс ертегілердің мазмұнын айтуда мазмұнның жүйелілігін сақтай білуге үйрету

Айы: Наурыз

р/с	Тақырыбы	Міндеттері
1	«Өзім туралы»	суреттер арқылы тәрбиешімен бірге қайталап өз ерекшеліктерін сипаттауға,өздері жайлы әңгімелеуге үйренеді, сөздік қорға енгізеді, әңгімелеу арқылы сөйлеуге ынталанады.
2	**«Мен шапшаң қимылдаймын.»**	Отбасы мүшелерін дұрыс атай алуға, шапшаңдыққа, ептілікке үйрету.
3	«Теңіз толқиды»	Бала қиялын және зейінін дамыту.
4	«Сиқырлы суреттер»	сөздерді атай отырып мағынасын ажырата білді суреттерге қарап әңгіме құрастыруға дағдыланды. дыбыстар туралы біліді.
5	«Сөзді өзгерт»	Сөздерге сөз қосып сөйлем құрастыруға арқылы баланың зейінін, шапшаңдығын арттыру. Сөздік қорды ересектердің мамандықтарын білдіретін зат есімдермен, еңбек әрекетін білдіретін етістіктермен толықтыру.

Айы: Сәуір

р/с	Тақырыбы	Міндеттері
1	«Ажырат және ата»	балалар суреттер арқылы логопедпен бірге қайталап көкөністер мен жемістердің атауын атайды, сөздік қорға енгізеді, айырмашылықтарын сипаттау арқылы сөйлеуге ынталанады.
2	«Біреу және көп»	Бір және көп заттарды ажырата білуге үйрету. Кеңістікте бағдарлау. Өзінің дене бөліктерінің орналасуына қарай бағдарлай білуге үйрету. Дағдыларын қалыптастыру:
3	«Үй құстарын ата»	үй құстарын ажырату, сипаттау, сөйлем құрауда қолдану,сөздік қорға енгізу және есте сақтау қабілеттерін дамыту»
4	«Жандосқа серуенге бару үшін не жетіспейді?»	Жыл мезгілдеріне сай киімдерді ажырата білуге үйрету. Табиғат құбылыстары туралы ұғымдарын (жел, жаңбыр, тұман, қар, бұршақ, кемпірқосақ, боран) кеңейту. Бақылау күнтізбесінде ауа райын белгілеу (суық, жылы, күн шуақты, қар, жаңбыр жауды, жел соқты), соған сәйкес киіну.

Айы: мамыр

р/с	Тақырыбы	Міндеттері
1	«Орнын тап»	зейінін тұрақтандыру, ойлауын, есте сақтауын дамыту
2	«Тасбақа ойыны»	Балаға өз қимылын бақылауды үйрету.
3	«Тәулік бөліктері»	Қоршаған ортада және табиғатта қарапайым тәртіп ережелерін сақтау, қарапайым экологиялық білімдерін қалыптастыру және жануарлар мен өсімдіктерге күтім жасауға (өсімдіктерді қорғау, қыстап қалған құстарға жем беру) баулу
4	«Азығын тап?»	Жануарлар азығын тауып,азықтандыру .

Күтілетін нәтижелер:

- Баланың зейіні мен есте сақтау қабілеті тұрақтанып, қарапайым тапсырмаларды өздігінен орындай алады;
- Сөйлеу тілі дамып, сөздік қоры кеңейеді, 3–4 сөзден тұратын сөйлемдермен ойын жеткізе алады;
- Қолдың ұсақ моторикасы мен жалпы қозғалыс үйлесімділігі артады, жазуға дайындық дағдылары қалыптасады;
- Әлеуметтік ортада өзара әрекеттесу, өз ойын айту, досына көмектесу, тәртіп сақтау сияқты дағдылар дамиды;
- Эмоцияны тану және оны білдіру қабілеттері артып, эмоциялық тұрақтылық байқалады;
- Мектепке дейінгі дайындық деңгейі жоғарылайды, оқу тапсырмаларына қызығушылық танытады, тапсырманы соңына дейін орындауға ұмтылады.